



Raad van de
Europese Unie

Brussel, 7 februari 2024
(OR. en)

6291/24
ADD 6

CLIMA 56
ENV 141
ENER 57
TRANS 50
AGRI 78
ECOFIN 148
COMPET 140
IND 63
MI 136
IA 42

BEGELEIDENDE NOTA

van:	de secretaris-generaal van de Europese Commissie, ondertekend door mevrouw Martine DEPREZ, directeur
ingekomen:	7 februari 2024
aan:	mevrouw Thérèse BLANCHET, secretaris-generaal van de Raad van de Europese Unie
nr. Comdoc.:	SWD(2024) 64 final
Betreft:	WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE SAMENVATTING VAN HET EFFECTBEOORDELINGSVERSLAG bij MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S Onze toekomst veiligstellen De klimaatdoelstelling voor Europa voor 2040 en de weg naar klimaatneutraliteit tegen 2050 met het oog op de totstandbrenging van een duurzame, rechtvaardige en welvarende samenleving

Hierbij gaat voor de delegaties document SWD(2024) 64 final.

Bijlage: SWD(2024) 64 final

Straatsburg, 6.2.2024
SWD(2024) 64 final

WERKDOCUMENT VAN DE DIENSTEN VAN DE COMMISSIE
SAMENVATTING VAN HET EFFECTBEOORDELINGSVERSLAG

bij

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Onze toekomst veiligstellen

**De klimaatdoelstelling voor Europa voor 2040 en de weg naar klimaatneutraliteit tegen
2050 met het oog op de totstandbrenging van een duurzame, rechtvaardige en
welvarende samenleving**

{COM(2024) 63 final} - {SEC(2024) 64 final} - {SWD(2024) 63 final}

Samenvatting van de effectbeoordeling

Om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 °C, overeenkomstig de doelstelling van de Overeenkomst van Parijs, moet de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen begin 2050 netto nul zijn. Het resterende mondiale koolstofbudget¹ neemt zeer snel af, waardoor het risico op het bereiken van onomkeerbare omslagpunten in het klimaatsysteem toeneemt, wat nog onbekende en mogelijk catastrofale gevolgen zou hebben voor mensen en ecosystemen. Om deze gevolgen te voorkomen, is het van essentieel belang dat er snel actie wordt ondernomen.

In de Europese klimaatwet is bepaald dat de Commissie binnen zes maanden na de algemene inventarisatie in het kader van de Overeenkomst van Parijs een passend wetgevingsvoorstel moet indienen voor een EU-brede klimaatdoelstelling voor 2040. De algemene inventarisatie werd afgerond tijdens de Conferentie van de Partijen in december 2023. Het doel van het initiatief waarop deze effectbeoordeling betrekking heeft, is de uitvoering van de Europese klimaatwet, waarin de toezegging van de EU om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn en de klimaatdoelstelling van de EU voor 2030 om de netto-uitstoot van broeikasgassen tegen 2030 met ten minste 55 % te verminderen ten opzichte van 1990, wettelijk zijn vastgelegd.

De doelstelling voor 2040 zal ook worden meegenomen in de toekomstige nationaal bepaalde bijdrage (NDC) van de EU voor de periode na 2030, die alle partijen bij de Overeenkomst van Parijs uiterlijk in 2025 bij het UNFCCC moeten indienen (overeenkomstig artikel 4, lid 9, van de overeenkomst). Met de klimaatdoelstelling voor 2040 wordt het tempo bepaald voor de vermindering van de netto-uitstoot van broeikasgassen in de hele EU in de periode 2030-2050, om een doeltreffende en rechtvaardige transitie naar klimaatneutraliteit tegen 2050 te waarborgen.

De effectbeoordeling is gebaseerd op openbare raadplegingen en raadplegingen van belanghebbenden, een uitgebreide analyse van de effecten op het energiesysteem, de landsector, niet-CO₂-emissies en de economie, en op uitwisselingen met beleidsondersteunende directoraten-generaal via een interdepartementale groep.

Om de volledige potentiële reikwijdte van de netto broeikasgasemissies in aanmerking te nemen, worden vijf opties voor de doelstelling voor 2040 onderzocht. In de beoordeling worden de opties in een vroeg stadium teruggebracht tot drie en wordt een gedetailleerde beoordeling gegeven van de maatregelen die in elke sector nodig zijn om tegen 2050 klimaatneutraal te bereiken. De opties bestaan erin de doelstelling voor 2040 te verwezenlijken door de uitstoot te verminderen met:

- 80 % (optie 1), in overeenstemming met het lineaire traject van nettobroeikasgasemissiereducties tussen 2030 en 2050 als bedoeld in de klimaatwet (artikel 8);
- twee opties die in overeenstemming zijn met de wetenschappelijke scenario's die verenigbaar zijn met de doelstelling van de Overeenkomst van Parijs om de temperatuur met niet meer dan 1,5 °C te laten stijgen:
 - o ten minste 85 % (optie 2), wat overeenkomt met een vermindering van 85-90 %;

¹ IPCC. Geraamde cumulatieve wereldwijde netto antropogene CO₂-emissies vanaf een bepaalde begindatum tot het moment waarop de antropogene CO₂-emissies netto nul zijn, waardoor de opwarming van de aarde tot een bepaald niveau zou worden beperkt.

- ten minste 90 % (optie 3), wat overeenkomt met een vermindering van 90-95 %.

Optie 2 weerspiegelt de totale netto broeikasgasemissies die zouden worden bereikt met een voortzetting van het huidige beleidskader, en dient dus als “basisdoelstelling”.

In deze effectbeoordeling wordt nagegaan hoe doeltreffend elk van deze drie opties is om de volgende doelstellingen te bereiken:

- de broeikasgassen van de EU tegen 2050 tot nul terugbrengen;
- de bijdrage van de EU aan de klimaatverandering tot een minimum te beperken;
- een rechtvaardige transitie waarborgen;
- het concurrentievermogen van de EU-economie op lange termijn in stand houden;
- de uitrol van de technologieën die nodig zijn voor de transitie bevorderen;
- de voorzieningszekerheid en de strategische autonomie van de EU waarborgen, en
- de bredere doelstellingen van het milieubeleid van de EU verwezenlijken.

De analyse heeft betrekking op alle sectoren die de EU nodig heeft om haar doelstelling van klimaatneutraliteit in 2050 te verwezenlijken. Het is gebaseerd op de wetgeving inzake de Green Deal en de REPowerEU-maatregelen om de energiecrisis aan te pakken.

Het initiatief bevat geen voorstellen voor of beoordeling van het beleidskader voor klimaat en energie voor de periode na 2030. Dit toekomstige kader zal de komende jaren worden ontwikkeld en geëvalueerd om de doelstelling voor 2040 te verwezenlijken.

Het belangrijkste verschil tussen de opties is het tempo van de transitie. Optie 3 is het meest doeltreffend om de EU tegen 2050 klimaatneutraal te maken, met een grotere vermindering van de netto-uitstoot van broeikasgassen vóór 2040. Bijgevolg zullen er na 2040 minder aanvullende maatregelen nodig zijn om tegen 2050 tot een netto-nuluitstoot te komen.

Optie 3 leidt tot de laagste cumulatieve broeikasgasemissies (hierna “broeikasgasbegroting” genoemd) voor de EU, waardoor het de beste optie is wat betreft de bijdrage van de EU aan de beperking van de klimaatverandering en de meest geloofwaardige stimulans voor de mondiale partners van de EU om hun klimaatactie op te voeren. Het bevorderen van vroegtijdige actie zal naar verwachting het grootste effect hebben op het verminderen van de wereldwijde uitstoot en het vergroten van de kans om een maximale opwarming van 1,5 °C binnen bereik te houden, teneinde de ontwrichting van alle economieën te beperken, waaronder het risico op het bereiken van onomkeerbare omslagpunten met betrekking tot het klimaat.

Er is een duidelijk verschil tussen deze opties wat betreft het belang van nieuwe technologieën. In vergelijking met optie 2 gaat optie 3 tussen 2031 en 2040 gepaard met een snellere uitrol van nieuwe koolstofarme technologieën zoals waterstofproductie door middel van elektrolyse, koolstofafvang en industriële koolstofverwijderingen. Met optie 1 wordt de uitrol van deze technologieën grotendeels uitgesteld tot het laatste decennium (2041-2050).

Optie 3 vereist hogere jaarlijkse investeringsbehoeften in 2031-2040 dan de opties 1 en 2, en vervolgens relatief lagere investeringen in 2041-2050. Deze twee opties hebben slechts zeer beperkte verschillen wat betreft de totale kosten van het energiesysteem, het bbp en het mondiale concurrentievermogen van de uitvoer, terwijl optie 3 de belangrijkste voordelen biedt op het gebied van energieonafhankelijkheid en bescherming tegen sterke

schommelingen van de prijzen van fossiele brandstoffen, waardoor de strategische autonomie van de EU wordt versterkt. Alle opties leiden tot een sterke verbetering van de luchtkwaliteit en de daarmee samenhangende gezondheidsvoordelen, en beperken de gevolgen voor het milieu.

Over het geheel genomen is optie 3 doeltreffender, waarbij de nettovoordelen in termen van voorkomen klimaatverandering en vermeden luchtverontreiniging groter zijn dan de extra kosten die nodig zijn om de klimaatverandering te beperken.

Optie 3 zal meer aandacht en maatregelen vergen om een rechtvaardige transitie te waarborgen dan minder ambitieuze doelstellingen, aangezien de transitie enigszins wordt versneld. De stijging van de kosten voor huishoudens ten opzichte van “basisoptie 2” is echter klein en in deze beoordeling wordt geen rekening gehouden met beleidsmaatregelen of herverdelingsmaatregelen die naar verwachting zullen worden ontwikkeld om de sociale gevolgen aan te pakken.

Uit de analyse blijkt dat maatregelen aan de vraagzijde, zoals gedragsveranderingen op het gebied van voedsel, de circulaire economie en mobiliteit (zoals in de LIFE-analyse), een aanvulling kunnen vormen op de overgang aan de aanbodzijde (zoals gepresenteerd in de kernscenario's) en de kosten voor de samenleving in verband met het verwezenlijken van de doelstelling voor 2040 kunnen verlagen: verlaging van de kosten van het energiesysteem, de noodzaak van investeringen in (nieuwe) technologieën, en milieurisico's (bv. in verband met een grotere vraag naar bio-energie).

De belanghebbenden die aan de openbare raadpleging hebben deelgenomen, gaven aan dat zij zich bewust waren van de behandelde kwesties en dat zij duidelijk voorstander waren van de opties voor de doelstellingen voor 2040, die in overeenstemming zijn met de opties die in deze effectbeoordeling worden geanalyseerd. De vaststelling van de doelstelling op 90 % of hoger werd breed gesteund door particulieren (46 %) en maatschappelijke organisaties (63 %). De meeste bedrijven waren voorstander van een doelstelling van meer dan 80 % (39 %), uitgesplitst in een vermindering van 80 % tot 90 % (23 %) en een vermindering van meer dan 90 % (16 %), met minder steun voor een vermindering van 75-80 % (29 %). De onderzoeksorganisaties waren verdeeld tussen 80 tot 90 % en meer dan 90 % (elk 35 %).

De conclusie van de effectbeoordeling is bijgevolg dat de voorkeur wordt gegeven aan optie 3, een reductie van de nettobroeikasgasemissies in de EU van 90-95 % tegen 2040. Dit is in overeenstemming met het advies van de Europese wetenschappelijke adviesraad inzake klimaatverandering. Deze optie biedt het beste evenwicht tussen klimaatambitie en het bijdragen aan een billijk deel van het mondiale koolstofbudget om de temperatuurdoelstellingen van de Overeenkomst van Parijs te verwezenlijken enerzijds, en financiële en technologische haalbaarheid anderzijds.

De voordelen van optie 3 wegen op tegen de beperkte verschillen met optie 2, het basisscenario, en optie 1 wat betreft de doeltreffendheid van een rechtvaardige transitie, het concurrentievermogen en mogelijke ecologische afwegingen of de levering van kritieke grondstoffen. Deze afwegingen kunnen worden tegengegaan en verzacht door middel van het toekomstige klimaat- en energiekader en het algemene faciliterende kader.

De transitie zal de EU helpen beschermen tegen schokken als gevolg van geopolitieke gebeurtenissen en wereldwijde versnippering, met name door de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en de continuïteit van haar energievoorziening te vergroten. De

voorzieningszekerheid van kritieke grondstoffen moet worden gemonitord en er moet op worden geanticipeerd. Een doeltreffend beheer van de transitie zal van essentieel belang zijn om de betaalbaarheid voor huishoudens en het concurrentievermogen van de Europese industrie te waarborgen.